

Уочи 20 годишнице од обнављања независности Црне Горе, председник Јаков Милатовић говорио је за Дојче веле о највећим успесима и неуспесима у последње две деценије, поделама у друштву, али и о односима са Београдом.

Интервју Дојче велеа, преносимо у целости.

ДВ: Ове године навршава се 20 година од обнове црногорске независности. Када погледате Црну Гору данас, шта сматрате њеним највећим успехом, а шта највећим пропуштеним шансама у протекле две деценије?

Највећи успех Црне Горе је сама чињеница да је обновљена независност сачувана као мирна, демократска и међународно призната одлука грађана. Двадесет година касније, Црна Гора је суверена држава, чланица НАТО, прва следећа чланица Европске уније и земља која има реалну шансу да у наредним годинама затвори најважније историјско поглавље своје европске интеграције.

Уз тај успех стоји и важна демократска чињеница: Црна Гора је 2020. године показала да власт може да се промени мирно, на изборима, без угрожавања државе.

Највећа пропуштена шанса је незавршена реформа и изградња јаких и независних институција. Претходни режим је обнову независности користио као политички штит за клијентелизам, корупцију и приватизацију државе. Прве године независности требало је искористити за изградњу независног правосуђа, професионалне администрације, слободних институција и економије засноване на знању. Предуго је грађен систем у којем је партијска припадност вредела више од рада и способности.

Зато данас имамо задатак да независност коначно добије свој пуни смисао кроз независност институција и једнакост прилика. То значи да је Црна Гора држава у којој закон важи једнако за све, у којој млади имају могућност за успешан живот у својој земљи, институције које раде без позива из партијских централа, а европска правила су бољи стандард, сигурност и достојанство.

ДВ: Црна Гора је од свих држава кандидата најближа чланству у Европској унији, док је Србија последњих година у застоју. Шта је Црна Гора урадила другачије?

У нашем друштву постоје бројне поделе, али постоји и снажно уверење грађана да је чланство у Европској унији најбољи оквир за бољи живот, јаче институције и сигурнију будућност. Истовремено, Црна Гора има јасан спољнополитички курс. Црна Гора је чланица НАТО и има у потпуности усклађену спољну и безбедносну политику са Европском унијом.

Такође, Црна Гора је отворила сва преговарачка поглавља, привремено затворила 14

поглавља и сада улази у завршницу приступања. Радна група креирана од стране ЕУ започела је рад на Уговору о приступању Црне Горе ЕУ. То је велика шанса, али и велика одговорност.

Србији желимо све најбоље. Свака држава сама бира свој пут.

Прећи у фазу институционалног чишћења

ДW: Пад ДПС-а требало је да означи крај система који су многи описивали као заробљену државу. Колико је Црна Гора у међувремену заиста успела да ослаби корупцијске и клијентелистичке мреже или су се оне само прилагодили новим политичким околностима?

Систем заробљене државе јесте разбијен. Заправо, монопол једне партије над државом више не постоји. Покренути су бројни поступци и јавност данас много отвореније говори о високој корупцији, организованом криминалу и злоупотреби институција.

Ипак, мреже корупције и организованог криминала показале су велику способност преживљавања. Оне мењају политичке адресе, траже нове заштитнике, преживљавају кроз јавна предузећа, јавне набавке, распродају државних ресурса и слабости правосуђа. Зато је пад ДПС отворио почетак много тежег посла.

Грађани су 2020. тражили правду, ред и институције које раде свој посао. Хапшења имају смисао само када добију законит и дефинитиван судски епилог. Правоснажне пресуде, одузимање незаконите имовине и пуна транспарентност биће право мерило успеха.

Црна Гора мора да пређе из фазе политичке промене у фазу институционалног чишћења. То значи независно и ефикасно правосуђе, отворене јавне набавке, контролу државних компанија и нулту толеранцију на корупцију и партијски утицај на државне институције

Црна Гора између две снажне идентитетске струје

ДW: Упркос успесима у евроинтеграцијама, Црна Гора и даље делује као друштво разапето између две снажне идентитетске струје, црногорске и српске. Да ли мислите да је Црна Гора успела да пронађе равнотежу?

Црна Гора још тражи пуну равнотежу, али знамо шта је темељ на којем се равнотежа гради. То је грађанска држава у којој сваки човек има право на своје име, језик, веру, нацију и сећање, уз једнаку обавезу да поштује Устав, законе и државне институције.

Идентитетске разлике постају проблем када се претворе у средство за политичку трговину, инструмент страха или средство за прикривање корупције, сиромаштва и неодговорности. Предуго су се грађани позивали да бирају у који ће идентитетски ров да уђу, док су јавни ресурси трошени без контроле, образовање уништавано, здравље запостављано, а млади одлазили.

Равнотежа се гради тако што држава показује праведност према свакоме. Црногорци, Срби, Бошњаци, Албанци, Хрвати, Муслимани и сви други грађани морају знати да се њихова права заснивају на Уставу и закону, уз потпуну заштиту од партијске самовоље. Грађански карактер Црне Горе значи слободу идентитета и једнакост пред државом.

Наша генерација има обавезу да идентитетска питања спусти из простора политичке уцене у простор поштовања. Када грађанин зна да може да живи достојанствено, да добије посао по знању, да се лечи на време и да га институције штите, тада се и друштвене поделе смањују. Правда и развој су најбоља политика помирења.

Повезаност дубља од сваке дневне полемике

ДW: Односи Подгорице и Београда и даље делују нестабилно и оптерећено честим политичким тензијама. Томе сведочи и одлука председника Србије Александра

Вучића да не дође на обележавање јубилеја независности Црне Горе. Зашто односи две државе ни после две деценије несу успели да постану истински партнерски и стабилни?

Односи Црне Горе и Србије биће у потпуности растеређени дневне политике када се потпуно прихвати чињеница да је Црна Гора суверена држава, а Србија сусед с којим желимо најбоље могуће односе. Поштовање независности Црне Горе је темељ сваког здравог партнерства.

Наше породице, привреда, култура, језик, историја и свакодневни живот повезани су много дубље од било које дневне полемике. Управо зато државни односи морају бити мирни, рационални и засновани на међусобном поштовању.

(Н1)